

RAADSVOORSTEL:

2008-2009

Ons kenmerk: RO 08.1661149

Registratienummer : GR 08.

Ingekomen op :

Onderwerp: Europese Kaderrichtlijn Water(KRW); afstemming met lokaal waterbeleid.

Groningen,

Aan de raad,

1. Beslisnota "Schoon en gezond water".

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) vraagt van iedere Europese lidstaat om te streven naar een "goede ecologische toestand" van het oppervlaktewater en het grond-water. Voor elk stroomgebied moeten de ecologische en chemische doelen en maatregelen in de loop van 2009 worden vastgesteld en beschreven in een "Stroomgebied-beheerplan 2009-2015". Deze maatregelen moeten in 2015 gerealiseerd zijn. De nationale overheden stellen deze plannen op.

De Beslisnota "Schoon en gezond water 2008" is de regionale input vanuit Noord-Nederland voor de Stroomgebiedbeheerplannen van de Rijn en de Eems. In deze Beslisnota maken alle betrokken partijen afspraken over de ambities en doelstellingen voor het waterbeleid in de komende jaren.

Totstandkoming Beslisnota.

De Stuurgroep Water 2000+ (met daarin o.a. de provincies Groningen en Drenthe, de waterschappen en de gemeenten) heeft een beschrijving gemaakt van de bestaande en gewenste toestand van het water in de twee stroomgebieden. In zogenaamde gebiedsbijeenkomsten hebben de waterschappen samen met onder andere organisaties op het gebied van landbouw, natuur en milieu, het drinkwaterbedrijf en de recreatiesector besproken welke ambities, doelen en maatregelen haalbaar en betaalbaar zijn.

De resultaten van deze gebiedsbijeenkomsten zijn in de bijgevoegde Beslisnota samengevat.

In het najaar van 2007 heeft de Stuurgroep Water 2000+ een conceptnota (Adviesnota) opgesteld. Deze is verstuurd naar alle bestuurslagen, met het verzoek om een reactie. Wij hebben u bij brief hierover geïnformeerd. Deze brief is in februari 2008 in de Raadscommissie Beheer & Verkeer besproken. Aan de hand van alle ontvangen reacties is de Adviesnota aangepast tot de Beslisnota. De Beslisnota vormt een regionaal bestuursakkoord, waarbij alle bestuurslagen de intentie uitspreken om de gemaakte afspraken over te nemen in hun eigen plannen en besluiten.

Consequenties Beslisnota.

Het Regionaal Bestuurlijk Overleg Rijn-Noord en de Stuurgroep Water 2000+ verzoeken de raad van de gemeente Groningen om in te stemmen met de Beslisnota en de inhoud te gebruiken bij het opstellen van plannen of besluiten voor het verbeteren van de waterkwaliteit.

Instemmen met de Beslisnota heeft voor de gemeente als consequentie dat ze een Stedelijke wateropgave moet formuleren. Hierin moet de gemeente inzichtelijk maken welke maatregelen zij gaat nemen om het stedelijke watersysteem klimaatneutraal te maken. Deze maatregelen worden ook opgenomen in het regionale Stroomgebiedbeheerplan en krijgen daarmee een verplicht karakter.

In de gemeente Groningen komen de afspraken uit de Beslisnota terug in het Groninger Water- en Rioleringsplan (GWRP), waarvan vaststelling door uw raad is voorzien in december 2008. Het raadsbesluit over de inzet in het kader van de KRW, en daarmee opname van gemeentelijke maatregelen in het Stroomgebiedbeheersplan, moet echter vóór 1 november 2008 plaatsvinden. Om die reden vindt dit deel van de besluitvorming hierover nu plaats.

2. Afkoppelen van regenwater als KRW-maatregel.

De praktische consequenties van de invoering van de KRW zijn voor de gemeente Groningen beperkt. De KRW heeft in de gemeente Groningen alleen betrekking op het Hoornsemeer, enkele polders in de Westrand en de grote kanalen in het boezemwatersysteem. De gemeente is hiervan niet de beheerder. De voorgestelde maatregelen komen ten laste van de waterschappen en de provincie. De KRW schrijft verder voor dat de waterkwaliteit niet achteruit mag gaan. In de gemeente Groningen zijn nu al geen riooloverstorten meer in kwetsbaar gebied aanwezig. De gemeente ligt bovendien al op koers met het verbeteren van de binnenstedelijke waterkwaliteit (op basis van het Waterplan gemeente Groningen 2003-2007).

Om ook onze bijdrage te leveren aan een betere waterkwaliteit, stellen we voor om het huidige "afkoppelbeleid voor regenwater" in te zetten als KRW-maatregel. Bij het afkoppelen wordt het (relatief) schone regenwater dat op verhard oppervlakte valt, niet vermengd met vervuild afvalwater van huishoudens en bedrijven, maar afzonderlijk naar het oppervlaktewater afgevoerd. Door af te koppelen, hoeft de riolering minder water af te voeren en is de kans kleiner dat bij hevige neerslag een deel van het rioolwater noodgedwongen op het oppervlaktewater moet worden geloosd. We stellen voor om onze doelstelling om in de periode 2009-2013 minstens 60.000 m² verhard oppervlak af te koppelen, als verplichting op te nemen in het Stroomgebiedbeheerplan.

3. Optimale variant in Stedelijke wateropgave.

Gemeentelijke watertaken.

Op basis van het Regionaal Bestuursakkoord en de Wet Gemeentelijke Watertaken moet de gemeente Groningen zorgen voor voldoende bergingscapaciteit in haar riolering en oppervlaktewater. Deze capaciteit moet voldoende zijn om ook in het geval van extreme weersomstandigheden de kans op wateroverlast voor de burgers zo veel mogelijk te voorkomen.

Daarnaast moet de gemeente invulling geven aan haar zorgtaken met betrekking tot het hemelwater, afvalwater en grondwater en moet zij (op basis van de KRW) zorgen voor een goede waterkwaliteit en goede ecologische omstandigheden. Bij het op orde brengen van het watersysteem is het gehele invloedsgebied van belang, ook in stedelijk gebied. De praktijk bewijst dat de relatie tussen waterkwantiteit, waterkwaliteit en ecologische potenties zeer direct is. Het is daarom een goede zaak de verschillende opgaven gezamenlijk te analyseren en te vertalen in een samenhangend maatregelen-pakket.

Het is aan de raad om te bepalen met welke ambitie de gemeente haar rol als waterbeheerder invult.

Stedelijke wateropgave.

De Stedelijke wateropgave is de taak die de gemeente heeft om het watersysteem en de waterketen vóór 2015 op orde te brengen en te houden. De Stedelijke wateropgave richt zich op het beperken van drie vormen van overlast: wateroverlast vanuit de riolering, grondwateroverlast en oppervlaktewateroverlast. Maatregelen moeten integraal zijn: ze moeten niet alleen overlast zo veel mogelijk voorkomen, maar ook bijdragen aan een zichtbaar betere leefomgeving van de burgers in Groningen, een duurzame en betere waterkwaliteit en meer ecologische kwaliteit in de wijk. De Stedelijke wateropgave maakt onderdeel uit van het GWRP.

Voor het bepalen van de Stedelijke wateropgave heeft de gemeente Groningen onderzocht of ook bij extreme neerslag het regenwater in Groningen in het rioolstelsel geborgen en via het beschikbare oppervlaktewater afgevoerd kan worden. De gemeente Groningen valt binnen het beheergebied van de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest. Voor het bepalen van de kwantiteitsopgave hanteren deze waterschappen en de gemeente Groningen een gezamenlijk ontwikkelde rekenmodule. Hierbij zijn voor alle 24 deelgebieden gegevens verzameld zoals de verdeling verhard en onverhard oppervlak, de afvoer van water en de toelaatbare peilstijgingen.

Aan de hand van verschillende neerslagsituaties is per deelgebied bepaald of het watersysteem voldoende robuust is. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in overzichtskaarten, die aangeven waar de risico- en aandachtspunten liggen. Er zijn twee overzichtskaarten voor een waterstand die eens per honderd jaar voorkomt: één op basis van de huidige klimaatgegevens en één met het oog op klimaatsveranderingen rekening houdend met een toename van de regenval met 10% (zie bijlage 3). Dit is conform de afspraken die gemaakt zijn in het Regionaal Bestuursakkoord Water.

Ambitieniveaus.

Uit de analyse bleek dat er in het grootste deel van de gemeente voldoende oppervlaktewater aanwezig is om het neerslagoverschot te bergen dat hoort bij een wateraanbod dat eens per honderd jaar voorkomt. Op enkele locaties is niet voldoende bergingscapaciteit aanwezig, dit kan leiden tot overlast. De maatregelen die op basis hiervan worden voorgesteld, bevinden zich op het snijvlak van het oplossen van de knelpunten en het realiseren van een robuust en duurzaam watersysteem.

Om de Stedelijke wateropgave te realiseren, zijn verschillende aanpakken mogelijk. Uitgaande van verschillende ambitieniveaus zijn drie varianten beschreven: de Minimale

variant, de Optimale variant en de Maximale variant (zie voor een uitgebreide beschrijving bijlage 1).

Elke variant bestaat uit een set integrale maatregelen, met de bijbehorende kosten. De Wet gemeentelijke watertaken schrijft voor dat alle directe en indirecte kosten van het waterbeheer via de nieuwe rioolheffing bij de burger in rekening worden gebracht. De grootste kosten zijn gemoeid met fysieke inrichtingsmaatregelen. Om het gewenste inrichtingsniveau vast te houden, zijn ook de jaarlijkse beheerkosten begroot, al vallen deze in het niet bij de inrichtingskosten. Doordat het gaat om nieuwe (water)taken die door wetgeving aan de gemeente zijn opgelegd, zijn alle drie varianten doorgerekend. Steeds is onderzocht wat de realisering van de ambitie inhoudt voor het rioolrecht. Bij elke variant is een koppeling gemaakt tussen de kwantitatieve opgave en een bepaalde kwalitatieve en duurzame opgave. De exacte, volledige en definitieve financiële onderbouwing is opgenomen in het GWRP, die in december aan de raad wordt aangeboden.

Minimale variant:

Deze variant is het minimum wat nodig is om aan de kwantitatieve eisen van de wateropgave te voldoen. Bij de uitvoering hiervan treden er kleine veranderingen op in de kwaliteit van de stadswateren van Groningen. De huidige knelpunten, vooral op het gebied van waterkwantiteit, worden opgelost. Er is geen sprake van enige ambitie om de waterkwaliteit te verbeteren. Er wordt geen invulling gegeven aan duurzame ambities. Bij deze variant doet de gemeente een stap terug ten opzichte van de ambitie uit het Waterplan van 2003-2007. De totale investering aan fysieke maatregelen bedraagt 3 miljoen euro (zie bijlage 2). Voor de uitvoering van deze minimale variant moet het rioolrecht structureel worden verhoogd met ongeveer € 0,26 per jaar.

Optimale variant:

Bij deze variant wordt er voldoende capaciteit gecreëerd voor een waterstand die eens in de honderd jaar voorkomt, ook als door klimaatsverandering de regenval toeneemt met 10%. Er is sprake van een ecologisch hoog ambitieniveau, afgeleid van de inzet bij de Groenstructuurvisie. De variant sluit aan bij de doelstelling om Groningen te laten uitgroeien tot een duurzame stad, bij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en bij de kwaliteitseisen die aan de waterpartners worden toegekend in het GWRP. Bij de uitvoering van deze variant wordt de waterkwaliteit zichtbaar verbeterd. Er ontstaat een duurzaam en veerkrachtig watersysteem. De kans dat inwoners van de stad worden geconfronteerd met ernstige wateroverlast als gevolg van het veranderende klimaat, is tot een aanvaardbaar minimum teruggebracht. De optimale variant vraagt een totale investering van 37 miljoen euro aan fysieke maatregelen (zie bijlage 2). Hiervoor is een structurele verhoging van het rioolrecht nodig van ongeveer € 1,30 per jaar.

Maximale variant:

Deze variant onderscheidt zich van de optimale variant, doordat er ecologisch een zeer hoog ambitieniveau wordt aangehouden, met maximale inzet van alle denkbare ecologische maatregelen. Hierdoor zou overal een ecologisch goed functionerend watersysteem moeten ontstaan. In de praktijk lijkt het echter haast niet mogelijk om in een compacte stedelijk gebied de maximale en duurzaamste variant te realiseren. Er zijn verschillende partijen in de stad die vanuit verschillende belangen aanspraak maken op de waterinfrastructuur. Bovendien zal het regionale boezemwater dat de stad passeert, niet aan deze kwaliteitseisen kunnen voldoen. De burger zal daardoor, in vergelijking met de optimale variant, weinig meerwaarde in de waterkwaliteit ondervinden. De maximale variant betreft een totale investering van 93 miljoen euro aan fysieke maatregelen (zie bijlage 2). Hiervoor zou een structurele verhoging van het rioolrecht van ongeveer € 3,30 per jaar benodigd zijn.

Conclusie.

Bij de minimale variant zal de burger nagenoeg geen verandering waarnemen met betrekking tot de waterkwaliteit en de leefomgeving. Er wordt alleen aan de wettelijke kwantitatieve eisen voldaan, zonder enige ambitie. Deze variant is ten opzichte van reeds vele jaren ingezet beleid een stap achteruit.

Doordat niet al het oppervlaktewater in Groningen zich leent voor de inzet van alle mogelijke ecologische maatregelen, is het zo goed als onmogelijk om de maximale en meest duurzame variant te realiseren. De verhoging van het rioolrecht is dan minder in evenwicht met wat de burger waarneemt van de waterkwaliteit en de leefomgeving.

Bij de optimale variant wordt de grootst mogelijke winst gehaald wat betreft de waterkwantiteit, de waterkwaliteit, de ecologie en de robuustheid van het watersysteem. De lastenontwikkeling en de uitvoerbaarheid van de maatregelen worden bij deze variant het best in de hand gehouden. Voor een verhoging van het rioolrecht van ca. € 1,30 per jaar, ervaart de burger een wezenlijke en duurzame verandering van de waterkwaliteit en de leefomgeving, in de vorm van een schoner en robuuster watersysteem.

Financiële verantwoording.

Zoals gezegd, schrijft de Wet Gemeentelijke Watertaken voor dat alle directe en indirecte kosten van het waterbeheer via de nieuwe rioolheffing bij de burger in rekening worden gebracht. In 2008 bedroeg het rioolrecht in Groningen € 119,05. Dit is duidelijk lager dan het landelijk gemiddelde, dat ligt tussen de € 160,-- en € 200,--.

De verhoging van het rioolrecht voor de optimale variant met € 1,30 per jaar, is te splitsen in drie delen. Er is een wettelijk deel (de minimale variant) van € 0,26, een deel om de klimaatveranderingen te blijven volgen, ook € 0,26, en een deel om aan te sluiten op het ambitieniveau van ons college om de duurzaamste stad van Nederland te worden, ongeveer € 0,75. Deze verhoging is exclusief de eventuele jaarlijkse tariefsverhoging die middels indexering voor inflatiecorrectie doorgevoerd wordt.

Vanaf 1988 tot en met 2009 is het rioolrecht jaarlijks structureel verhoogd voor het vervangen van verouderde riolering. In 2009 vindt de laatste verhoging plaats, met € 2,16. Om het rioolstelsel ook in de toekomst in goede staat te houden en te laten voldoen aan de wettelijke verplichtingen, dient het rioolrecht vanaf 2010 jaarlijks met € 1,30 toe te nemen.

In totaal stellen we dus per 2010 een structurele verhoging van het rioolrecht voor van € 2,60. In vergelijking met de structurele verhoging tot 2009 is dit een extra verhoging van € 0,44, waarvoor de burgers een goed, robuust en duurzaam riolerings- en watersysteem krijgen.

De definitieve financiële verantwoording van de nieuwe wettelijke (water)taken, het rioolrecht en de voorziening riolering vindt plaats in het GWRP, dat in december aan uw raad wordt aangeboden.

Fasering.

Er zijn enkele goede redenen om de uitvoering van de fysieke maatregelen voor de optimale variant te faseren. Door de investeringen te spreiden, houden we de lastenontwikkeling in de hand. Verder is fasering gunstig voor de uitvoerbaarheid van de maatregelen: er kan optimaal gebruik worden gemaakt van de mogelijkheden om aan te sluiten bij andere projecten in een wijk. Tot slot maakt de fasering het eenvoudiger om de maatregelen op het gebied van waterkwantiteit, waterkwaliteit en ecologie goed op elkaar af te stemmen.

De KRW schrijft voor dat de knelpunten in 2015 zijn opgelost. Daarom stellen we voor als eerste de belangrijkste knelpunten op te lossen. Vervolgens willen we ernaar streven gefaseerd per jaar één peilgebied aan te pakken. De stad bestaat uit 24 peilgebieden. We stellen voor om het werk over vierentwintig jaar te verdelen. Niet in alle peilgebieden komen knelpunten voor. De werkzaamheden worden ook afgestemd met andere werken die in de stad plaatsvinden.

Gelet op het vorenstaande stellen wij voor te besluiten:

- I. in te stemmen met de ambities en doelen verwoord in de Beslisnota "Schoon en gezond water";
- II. het huidige beleid van afkoppelen in het komende Groninger Water- en Rioleringsplan voort te zetten en in te zetten als Kader Richtlijn Water-maatregel;
- III. te kiezen voor de optimale variant van de Stedelijke wateropgave.

Burgemeester en wethouders
van Groningen,

de burgemeester,

de secretaris,

Jacq. Wallage.

H.P. Bakker.

